

A TOE húsz éves története

Összeállította: Dr. Kiss Sándor, főiskolai tanár

A rendszerváltás a korábban egységesen és központilag szervezett pedagógus társadalomban is megérlelte az önszerveződés szükségességének gondolatát. Sorra alakultak a szaktanárok fórumai, majd egyesületei. Bizonyos, az ideológiák által jobban érintett szakoknál ez színesebb, vagy mozaikosabb képet eredményezett, a technikát oktatók viszont egységesek voltak. Mindenki érezte a tárgy léte ellen már akkor megjelenő fenyegetést, aminek részben anyagi, részben ideológiai okai is voltak.

Az egyesület húsz éves története nagyjából két közel egyenlő részre osztható. Az első 10 évben viszonylag nagy taglétszám a jellemző. Ennek történetét a Jubileumi Hírlevél 2000 szeptemberében megjelent számában összefoglaltam (most pedig szinte változtatás nélkül beépítem a jelen írásba). Jó két év alatt megközelítettük a háromezrét regisztrált taglétszámot, akik az ország minden részét képviselték. Jöttek tanárok a kis falvak általános iskoláiból, a középiskolákból, a felsőoktatásból és az ellátó központi műhelyekből. Ebben az időszakban az évente rendezett közgyűlések voltak a meghatározó események, melyek többnyire több napos szakmai konferenciákhoz kapcsolódtak. A vezetőség a közgyűlések közötti időszakban szükség szerint, de elég gyakran ülésezett, és foglalkozott az éppen aktuális témákkal, gyakran a szakmát fenyegető veszélyek elhárításával. Az első tíz év története ezért a jelen írásban is a közgyűlések szerint van strukturálva és kronológiai rendbe szedve.

A következő időszakban az aktív tagok száma csökkent, az átlagos életkor is növekedett. Új arcokat egyre kevésbé láttunk. Az egyetemi szintű tanárképzés is megszűnt gyakorlatilag. Az egyesületben a legaktívabb, „megszállott” kollégák maradtak regisztrált tagként. Ekkor már arcról, név szerint ismertünk mindenkit. Anyagi nehézségek is közrejátszottak abban, hogy egyre nehezebb volt a több napos, nagy létszámú éves konferenciák, és így közgyűlések megszervezése. Mivel tagként csak a „legjobbak” maradtak meg, a szakmai közélet területeivé a közben beindult országos több napos versenyek váltak (technikatörténet, technika, életvitel). Ezek viszont egyenként nem reprezentálták a technika oktatás egészét, tehát ezeken közgyűlést sem lehetett tartani. Minden évben továbbra is megrendeztük az országos szakmai konferenciát, aminek ezután is része volt a közgyűlés. A konferenciák viszont többször csak egy (fél) naposak voltak, a résztvevők száma még így sem haladta meg a százat, sőt.... A technika tanárok aktivitásának szervezésében így megnőtt az elnökség szerepe. A történések, az események pedig egyre inkább a nagyon sikeres szakmai versenyekhez kötődtek, ezek

szervezői pedig szinte a vezetőségi ülések állandó meghívottjai voltak. Mindebből az is következik, hogy az egyesület történetének második felét már nem lehet a közgyűlésekhez kötöten megírni, de a versenyek története is csak parciális megoldást jelentene. Mindezek alapján azt a megoldást választottam, hogy ennek a második szakasznak a történetét a főbb megoldandó problémák leírásával és a legfontosabb országos szervezésű események tematikus ismertetésével nem föltétlen kronologikus sorrendben, hanem tematikusan igyekszem megtenni.

Alakulás: 1990. szeptember 27.

☐☐☐☐☐☐☐☐☐ **Pest Megyei Pedagógiai Intézet**Budapest, IX. Karinthy F. u. 1-3.

Az előkészítés két vonalon kezdődött. A közoktatási területen főleg megyei szaktanácsadók és központi műhelyek vezetői indították el a szervezést (Mosoni Árpád, Burián János, Csató Sándor, Nagy Attiláné stb.). A felsőoktatásban Radics Lajos, Kiss Sándor és mások voltak a kezdeményezők. Az alapszabály tervezete 1990 nyarára elkészült. A szerveződést a korábban

a minisztérium által rendszeresen összehívott országos tanácskozások elmaradása, a szaktanácsadók egy részének elbocsájtása, így a korábbi koordináció hiánya váltotta ki. Közvetlen ok az volt, hogy a Nemzeti Alaptanterv induló munkálatai során megkérdőjelezték a technika tantárgy jogosultságát.

A közel 60 fős alakuló közgyűlés mintegy 20 tagú választmányt hozott létre. Elnöknek Biszterszky Elemér államtitkárt gondoltuk felkérni, társelnök Radics Lajos lett. A választmány tagjai voltak még többek között: Bágyi Péter, Burián János, Demjén Endre, Déri József, Gál István, Hannes Lászlóné, Herbert János, Kiss Sándor, Magyar Ágnes, Mosoni Árpád, Nagy Attiláné, Sulák Istvánné, Tikász József, Vas Miklós. Kiadványunk, a Hírlevél első száma 1990 decemberében jelent meg, szerzői: Burián János, Csató Sándor, Kiss Sándor, Mosoni Árpád és Vas Miklós. A felsőoktatásban technikát oktatók októberben Egerben gyűltek össze, ahol a taxisblokádnak miatt maradniok is kellett.

Közgyűlés: 1990. december 17. □ Pest Megyei Pedagógiai Intézet

A közgyűlésen most már a szabályoknak megfelelően 7 tagú vezetőséget és három tagú ellenőrző bizottságot választottunk a következők személyében: Elnökség: Vas Miklós elnök, Nagy Attiláné elnökhelyettes, Mosoni Árpád titkár, Göbölös Sándor titkárhelyettes, Kiss Sándor kapcsolatok, Horváth Levente póttag, Kovács Tibor póttag, Ellenőrző Bizottság: Sulák Istvánné elnök, Szatmári József, Tóth Sándor, Virányi Istvánné póttag.

Az éves tagdíjat 200.-Ft-ban állapítottuk meg.

Az elnökség havonta, kéthavonta ülésezett a Fővárosi Pedagógiai Intézet II/108-as szűk szobájában (Horváth Mihály tér 8.). A házigazda Nagy Attiláné volt.

Az egyesületet a Fővárosi Bíróság 1991. január 7-i végzésével 3212-es sorszámon nyilvántartásba vette.

1991-ben a Hírlevélnek további 3 száma jelent meg. A 4. szám egyben meghívó a következő közgyűlésre. Ebben Mosoni Árpád titkár vitaindítóként összegzést írt a technika tantárgy helyzetéről, viszonyáról a NAT tantárgyi blokkjában.

1991 szeptemberében a vezetőség tájékozódott, milyen feltételekkel lehetne a TOE a MTESz egyik tagszervezete. A terv az anyagiak hiányán bukott meg.

Közgyűlés: 1991. november 9. □ Fővárosi Pedagógiai Intézet Budapest, Horváth M. tér 8.

Egyik fő téma a NAT előkészületekkel volt kapcsolatos. Fontos téma volt a TOE kapcsolata

más szervezetekkel. Az összeállítás szerzője nemzetközi kapcsolatokról, külföldi technika oktatási konferenciákról (pl.: PATT Hollandiában) is beszámolt. A szekciók között találhatunk háztartással, és informatikával, oktatástechnikával, a központi műhelyekkel foglalkozót is.

A közgyűlés után is gyakran ülésezett a vezetőség. Egyik állandó témánk a megszűnt Technika Tanítása című szaklap pótlása, illetve valami publikálási lehetőség keresése. Így jutottunk egyezsége a Szakoktatás című lappal, ahol havonta mellékletként tudtunk írásokat megjelentetni 1992-től. A korábban főleg csak a szakképző intézményekbe járó lapot 1992 áprilisában már 200 általános iskola is megrendelte akkor még évi 300.-Ft-ért.

Közben az 1992 januárjában kiadott NAT harmadik variáció alapján a vezetőség tankönyv és munkafüzet írási akciót indított az ottani technika-környezetkultúra és az életvitel, család, háztartás területeken. A szervező Mosoni Árpád volt.

1992-ben még az informatika szekció is aktívan működött, abban az évben négy összejeövetelt is tartottak, többek között Kecskeméten is.

Szintén aktivizálódott a még megmaradt központi műhelyek vezetőinek köre. A valamikori 120-ból már csak 50-en jelentek meg Kiskundorozsmán.

Az aktivitást a különféle technika versenyek szervezése is jelezte. A fővárosban Nagy Attiláné, Borsod-megyében Tóth Sándor volt tagjaink közül a szervező.

1993 elején vetődött fel a régióban való szerveződés gondolata. A vezetőségbe a régiók vezetőit és a szekcióvezetőket kívántuk bevonni.

A felsőoktatásban technikát oktatók Békéscsabán rendezett konferenciájukon elhatározták a Felsőoktatási Technikatanárok Kollégiumának megalapítását, és elfogadták az alapszabály tervezetét: Elnök: Hegyi Sándor, alelnök: Kiss Sándor, titkár: Schiller István lett. A számvizsgáló bizottság elnöke: Kesztyűsné dr. Dobos Katalin.

Az új egyesület hivatalos bejegyzésére végül nem került sor.

Közyűlés: 1993.március 20. Fővárosi Pedagógiai Intézet Budapest, Horváth M. tér 8.

A közgyűléskor már 270 tagja volt az egyesületnek, de anyagilag elég gyengén álltunk. A megalakulás óta 58 ezer Ft bevételünk volt, amiből a készlet a közgyűlés idején 32 ezer Ft.

A közgyűlésen az alábbi szekciók is működtek: életvitel, család, háztartás; agrotechnika; informatika; központi műhelyek.

A plenáris ülésre Mosoni Árpád 5 oldalas részletes beszámolót készített, ami értékeli a TOE addigi teljes működését.

Ezt követően az elnökségi ülések Leányfalun, a Göbölös Sándor igazgatta iskolában voltak. Egyik fő téma mindig a NAT és annak véleményezése volt. Vas Miklós elnök 1993. december 6-i dátummal foglalta össze véleményünket. Szintén szó esett az alapszintű vizsgaközpont tervezett elképzeléseiről is.

1993decemberében mintegy 5 milliós pályázatot fogalmaztunk, aminek zömét szakmai folyóíratra és versenyzésekre szántuk volna.

1993.július 01. Párizs

A TOE alapító tag a technikaoktatással foglalkozó szervezetek világtanácsában (WOCATE)

A technika oktatásról szóló UNESCO konferenciához kapcsolt rendezvényen Kiss Sándor vett részt, és tartott előadást a magyar technika oktatásról. Az alapító okirat tervezetét vezetőségünk előzetesen jóváhagyta. Az alapító okiratot közel ötven, a világ egész különböző részein (Európa, Amerika, Ausztrália stb.) működő nemzeti és nemzetközi szervezettel együtt írtuk alá.

Részközyűlés: 1994.november 12. Szolnok

A továbbképzést és részközyűlést (mivel az országos megjelenés nem volt teljesen biztosított) megelőzően a vezetőség két munkacsoportot hozott létre melyek tagjai az alábbiak lettek: Rendezvényszervezők: Sulák Istvánné, Vesztróczy László, Félix József, Hám László; lapszerkesztők: Sugár Jánosné, Mészáros Gábor, Molnár Anna, Puspán Béláné, Kővári Istvánné.

A továbbképzésen háztartás, informatika, központi műhely és tantervi alternatívák témakörökben működtek szekciók.

Itt is propagáltuk a TOE védnökség alatt a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola Technika Tanszéke és a debreceni Tócoskerti Általános Iskola által 1995 tavaszára első ízben meghirdetett országos technikatörténeti versenyt, melynek akkori témája a közlekedés volt. Az azóta még tíz alkalommal kiírt nagysikerű országos csapatversenyt a TOE részéről Kiss Sándor tanszékvezető, e sorok írója alapította.

Ekkor már ismét több helyen szerveztek, általában megyei szintű technika tanulmányi versenyeket, így például a házigazda Szolnok megyében is.

Közigyűlés: 1995.március 31. Szolnok

A közgyűlésen megválasztott vezetőség és ellenőrző bizottság az alábbiakból állt: Elnökség: Vas Miklós elnök, Göbölös Sándor titkár, Gerhauser Róbert titkárhelyettes, Kunderman Róbert titkárhelyettes, Kiss Sándor külügy, Hám László, Fülöp Péter. Ellenőrző Bizottság: Félix József, Sulák Istvánné, Tóth Sándor.

A tagdíj összegét a közgyűlés 400.-Ft-ban állapította meg. Az alapszabályból az érdekvédelmi tevékenységet ki kellett hagynunk a célok közül.

A vezetőségi üléseket ezután Budapesten a Törökvész u.67-69 alatt lévő, Gerhauser Róbert vezette iskolában tartottuk.

Ugyanitt rendeztük 1995. december 16-án a „Központi műhelyek és a NAT „ című országos tanácskozást is, ahol állásfoglalást fogadtunk el. Ebben többek között az 1 diákra jutó támogatás 8 ezrelékét javasoltuk az anyagellátásra fordítani központilag. A tanácskozás vendége volt Fodor Gábor művelődési és közoktatási miniszter.

1996-ban WOCATE nemzetközi tagsági díj címen Kiss Sándor 150 USD-t átadott a nemzetközi szervezetnek. Ennek utólagos fedezésére pályázatot adtunk be, amit jóvá is hagytak, de csak a következő évi nemzetközi tagdíj befizetésére fordíthattuk.

Tárgyalásokat kezdtünk az OKSzl gondozásában megjelenő Módszertani Lapok című sorozat technika füzetének a beindítására. Ez végül is Informatika+Technika címmel sikerült 1997-ben. A szerkesztőbizottság: Szili Károly szerkesztő, Vas Miklós elnök, Kiss Sándor, Schiller István.

A vezetőségi üléseinket közben Békásmegyerre a Bőrfestő u.3-5 alatti iskolába helyeztük át, ahol Hám László igazgatóhelyettes volt. Sokat foglalkoztunk az új folyóirat indításával, fenntartásával.

Területi Szervezetek alakulnak Debrecenben és Veszprémben, 1996.

□□□□□□□□□□Veszprémben Kundermann Róbertet, Debrecenben Kiss Sándort választják elnökké. A Veszprém megyei szervezetnek saját kiadványa is van Technika az iskolában címmel, ami később országos terjesztésűvé vált. Hajdú-Biharban megyei tárgykészítési és terítés-tálalási versenyeket rendeztek és továbbképzéseket tartottak.

Részközgyűlés: 1997.február 22. □ Budapest, Bőrfestő u.

A részközgyűlésen a vezetőség egyes tagjainak elfoglaltsága miatt lemondásokat fogadtunk el (Göbölös Sándor, Hám László, Fülöp Péter, Kundermann Róbert) és új tagokat választottunk: Vesztróczy László, Székelyhidi István, Pap Miklósné személyében. Elfogadtuk, hogy a területi szervezetek a beszedett tagdíjak 25%-át utalják át a TOE számlájára.

1996 őszétől elnökségi üléseinket Budapesten a Báthory u. 10 alatt az OKSzl helyiségében tartottuk. Az ülések ekkoriban jórészt szerkesztő bizottsági előkészítésként működtek. A házigazda Szili Károly volt. A fentiek mellett a NAT, a kerettanterv, helyi tanterv és a taneszközlista voltak a témák.

Közgyűlés: 1997.május 9. Szolnok

A harmadik alkalommal Szolnokon rendezett tanári ankét keretében megtartott közgyűlésen megválasztott vezetőség: Vas Miklós elnök, Göbölös Sándor titkár, Gerhauser Róbert titkárhelyettes, Kiss Sándor külügy, Pap Miklósné, Székelyhidi István, Vesztróczy László.

Elfogadtuk, hogy az egyesület alapszabályában deklaráljuk is a politikamentességet. Beszámolt munkájáról a két területi szervezet (Veszprém és Hajdú-Bihar megye). Elhangzott három további alapítási lehetősége is (Szolnok, Békés, Győr).

Közgyűlés: 1998.március 27. Ajka

A két napos ankét keretében megtartott közgyűlésen Vas Miklós nyugdíjba vonulása miatt lemondott. E sorok írója a felsőoktatási technika oktatási szervezetben és területben viselt két elnöki funkciója miatt nem vállalta a TOE elnökséget is. A megválasztott 7 fős vezetőséget 9-re bővítettük, az új vezetőség összetétele: dr Rosta István elnök, Sulák Istvánné titkár, Pap Miklósné, Kesztyűsné dr. Dobos Katalin, dr Vas Miklós, dr Kiss Sándor, Vesztróczy László, Tóth Sándor, Székelyhidi István.

Megemlékeztünk a nemzetközi technika oktatás két nagy személyiségének haláláról: Jan Raat holland professzor, a PATT alapítvány és konferencia sorozat elnöke, valamint Dietrich Blandow a WOCATE titkára és egyik létrehozója.

Az új vezetőség üléseit stílusosan technikatörténeti múzeumokban tartotta. Alapos előkészítés után kilenc pontból álló cselekvési programot fogadtunk el, és egy felsőoktatási kutatási együttműködési keret is meg lett fogalmazva. Az egyik elnökségi ülés Debrecenben volt 1999 márciusában az ötödik technikatörténeti országos verseny döntője alkalmából.

A vezetőség és különösen az új elnök legfontosabb eredménye 1999-ben a technika és a hozzá kapcsolódó területeknek az országos kerettantervbe kötelező tárgyként (1-8.osztály 1-1 óra) való visszajuttatása volt. Ezt rengeteg levél és személyes konzultációk árán értük el az Oktatási Minisztériumban.

Közyűlés: 1999.április 8. Szolnok

A közgyűlésen ellenőrző bizottságot választottunk, melynek tagjai: Fülöp Péter, Faragó Lajosné és Pintér Györgyi.

Elfogadtunk egy 11 pontból álló állásfoglalást, és hogy a TOE székhelye ezután Szolnok, Mária utca 19. (Pedagógiai Intézet) legyen. Döntöttünk a kiemelten közhasznú minősítésről és a tagdíjat 600.-Ft-ra emeltük. Az egyesület vagyona ekkor 35 ezer Ft volt, a tagok száma 130 körüli. A közgyűlésen beszámoltak a területi szervezetek is, köztük a most bejegyzett Szolnok megyei, melynek elnöke Pap Miklósné. Korábban a vezetőségnek Tóth

Sándor is beszámolt a Borsod megyei területi szervezet megalakulásáról. A 3 napos tanácskozáson a következő szekciókban folyt a tanácskozás: háztartás, közlekedés, modellezés, informatika, valamint központi műhelyek. Az immár negyedik alkalommal megrendezett szolnoki országos találkozó házigazdái: Sulák Istvánné és Papp Miklósné voltak.

Mivel dr Rosta István elnöki tisztségre vállalt időtartama **1999.október 1**-én lejárt, a vezetőség soraiból Kesztyűsné dr. Dobos Katalint választottuk elnökké. Dr Rosta István tagja maradt az elnökségnek, de egyéb feladatai mellett a korábban nagy elánnal végzett munkát már nem tudta vállalni, 2004-től pedig már az elnökségi tagságból is visszavonult.

A külső szorítások enyhülésével, kissé elhanyagolt belső ügyeinkre összpontosítottunk. Az egyesület 10 éves évfordulója, és a rendszeres országos tanári ankétok szervezésének 5 éves évfordulója jegyében készültünk a Szombathelyen rendezendő éves találkozóra, melynek házigazdája Kővári Istvánné. Elhatároztuk a Jubileumi Hírmondó kiadását, amiben a történeti összefoglaló is megjelent.

A munkát meghatározó dokumentumokat tekintve a vezetőség 1998 végén elfogadott egy 9 pontból álló 3 évre szóló tervezetet, aminek pontosítására később visszatértünk. Alapvető meghatározó dokumentumunk a TOE IV. Országos Ankétján Szolnokon elfogadott 11 pont, amiben 1,5-3 heti órát javasolunk az 1.-12. osztályban 16 fő fölötti csoportbontással. Itt javasoljuk az iskolai normatíva 1%-ának a technika tárgyra fordítását, a szaktanárok alkalmazását, a központi műhelyek és szaktanácsadói rendszer hatékony fenntartását, valamint a TOE javaslattételi, véleményezési jogának érvényesítését.

A fentieket is figyelembe vevő konkrét cselekvési programot az elnökség 2001 októberében fogadta el. Ez 17 pontban, felelős vezetőségi tagok megjelölésével részletezi a kerettantervvel; a tankönyv ellátással; a szakmai konferenciákkal; a helyi és más hasonló hazai és nemzetközi szervezetekkel; az országos versenyekkel; a központi műhelyekkel és szaktanácsadókkal; az egyesületi tagsággal, tagnyilvántartással; honlappal; valamint az elnökségi ülések rendjével és helyszíneivel kapcsolatos feladatokat.

Közygylés: 2000. április 13. Szombathely

A fő téma a minisztérium által javasolt kerettanterv volt mind a plenáris, mind a szekcióüléseken. Szabadidős programként megtekintettük Bécsben a Technikai Múzeumot.

A dokumentumok között meghatározó jelentőségű az új alapszabály közgyűlés általi elfogadása volt. Ez által lehattunk közhasznú szervezet, ami 2001-től lépett érvénybe. Az elnökség évente 5-6 ülést tartott, melyen lehetőség szerint minden tag igyekezett jelen lenni és aktívan részt venni a mindig közvetlen és alkotó jellegű munkában. Az ülések színhelyei tükrözték a szervezet és a terület sokszínűségét. 2000 novemberében Dunakeszin az 5. számú általános iskolában voltunk vendégek, előtte tavasszal az Elektrotechnikai Múzeumban találkoztunk. Minden tanév első ülése, szeptemberben Budapesten a Telepes utcai iskolában volt, ahol Székelyhidi István kollégánk vendégei voltunk már ötödik éve. 2002 májusában a Parlamentben találkoztunk, és egyben megtekintettük az intézményt és az épületet is. Hozzávetőleg minden második ülésünket az Apáczai Kiadó Teréz körúti székházában tartottuk.

A tartalmi munkát tekintve a rendszeresen soron lévő éves feladatok mellett az éppen aktuális, oktatáspolitikai által meghatározott feladatokra koncentráltunk. Az évenként ismétlődő napirendek közé tartozott a TOE által gondozott három különböző jellegű országos verseny („technikatörténeti „technika szaktárgyi” és „életvitel és gyakorlati ismeretek”) szervezésének, programjának felügyelete és segítése.

Évenként visszatérő téma volt a következő, általában 3 napos TOE konferencia szervezése, melyről szintén külön összegzések szólnak. Az éves közgyűléseket is ezeken az alkalmakon rendeztük meg a következők szerint:

Közgyűlés: 2001. április 4.

Szolnok, ahol a következő elnökséget választottuk 3 évre: Kesztyűsné dr. Dobos Katalin elnök,

Sulák Istvánné titkár,
dr. Kiss Sándor,
dr. Rosta István,
Székelyhidi István,
Tóth Sándor,
Vesztróczy László tagok;
Gécs Mihályné

,
Pap Miklósné póttagok. Itt az előadások és a szekcióülések (modellezés, oktatástechnika, módszertan) a jövő kihívásaira és a fenntarthatóságra koncentráltak hazai és nemzetközi viszonylatban.

Közygylés: 2002. április 11. Tiszaújváros

A konferencia meghatározó témája a természet – ember – energia témakör volt. A plenáris ülés mellett mőhelyfoglalkozásokat is rendeztünk. Fél napos kirándulást tettünk Mezőkővesdre, ahol a népmővészeti múzeumi gyűjtemény mellett megtekintettük a Mezőgazdasági Gépmúzeumot, valamint néhány, különböző szakmát reprezentáló városi portát.

Közygylés: 2003. április 13.

Szeged, ahol bejelentettük az egyesület közhasznúságát és a tagdíjat 600 Ft-ról 1.200 Ft-ra emeltük. Fő témát az uniós csatlakozás kihívásai jelentettek, de egyebek mellett szóba került a tanárképzés helyzete is. Látogatást tettünk a közeli Ópusztaszerre, ahol bőséggel válogathattunk a sokféle látnivaló között.

Közyűlés: 2004. május 1. Zalaegerszeg

Új vezetőséget választottunk, melynek elnöke ismét Kesztyűsné dr. Dobos Katalin lett. Az elnökség tagjai: Sulák Istvánné titkár, Gécs Mihályné, dr. Kiss Sándor, Mészáros Gábor, Pap Miklósné, Tóth Sándor, Székelyhidi István, Velner András, Vesztróczy László. A meghatározó téma az anyagok, és a technika jövője volt. Kikapcsolódásként látogatást tettünk a grazi vásárra.

A konferencián lett első alkalommal lett átadva a TOE által alapított „Technikai Nevelésért Emlékplakett”.

Közyűlés: 2005. április 1. Győr

Ez volt az egyesület tízedik, jubileumi konferenciája, melynek mottója: „ésszel és kézzel” volt. A sokszínű előadások mellett meglátogattuk a bősi vízierőművet is.

Szintén évenként visszatérő téma volt a területi szervezetekkel (Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar, Szolnok, Veszprém) való kapcsolattartás. Ezen a téren a kezdeti, évekkel korábbi lelkesedés és tetterkésztség után némi elfáradást tapasztaltunk. Ebbe a vonulatba kapcsolódott a TOE honlap szervezése és a tagnyilvántartás időközönkénti rendezése. Rendszeresen visszatérő témánk volt a szakmával kapcsolatos folyóiratokkal való kapcsolattartás. Ezen a téren a legstabilabb háttérünk a „Technika az iskolában” című, Vesztróczy László kollégánk által szerkesztett, és Veszprémben a Pedagógiai Intézet által kiadott lap. Korábban az Országos Köznevelési Szolgálat Intézet (OKSzi) által kiadott Módszertani Lapok sorozatban megjelenő Informatika + Technika címűben is publikáltunk évente 4 számban. Az ottani referens, Szili Károly 2000-ben távozott, a referensi státus 2001-től megszűnt, majd a lap is elhalt.

A legtöbb és előre nehezen tervezhető feladatot a szakmát ért támadások kivédése, az egyre újabb köznevelési dokumentumokban való megfelelő megjelenítés elérése jelentette.

Ebben a sorban azokban az években a kerettanterv előkészítése volt a legnagyobb feladat. A Székesfehérváron elfogadott közgyűlési határozatunkat igyekeztünk érvényesíteni, többek között a Kojanitz László főosztályvezetőhöz írott 2000 júniusi levéllel. Egy évvel később Környei László helyettes államtitkárhoz juttattuk el állásfoglalásunkat szintén kerettanterv ügyben. Ez után a NAT munkálatok következtek. 2002 végétől dr. Rosta István vállalta, hogy a TOE képviselet ügyében megkeresi dr. Báthory Zoltán professzort 2003 januárjában, majd ezt egy Pokorny Zoltán képviselőnek, az Oktatási Kabinet vezetőjének írott levél követte februárban. Végül is dr. Kiss Sándor képviselhette a szervezetet a Gaul Emil vezette NAT előkészítő technika bizottságban. A rohammunkában készülő, de így is hónapokig tartó előkészületek során az előanyagokhoz több vezető tagtársunk adott értékes segítséget.

Ebben a vonulatban eddig az utolsó felvonás a felsőoktatási ügynevezett „Bologna folyamattal” volt kapcsolatos. Az újra definiált (és jelentősen lecsökkentett számú) szakoknál a tanító szak főtárgyai közül a MAB anyagában „véletlenül” kimaradt a technika. A nagyobb csapás az volt, hogy az alapképzési tanárképzési szakokban sem jelent meg önállóan, hanem csak szakirányként a természetismeret és a fizika mellett, a 2004-ben kiadott dokumentumokban.

A viharok és a harcok között örömtelinek volna mondható az az igyekezet, hogy létrejöjjön egy másik szervezet, a középiskolai technikatanárok egyesülete (KÖZTE), melynek első megbeszélésén, 2002 novemberében Budapesten az egész elnökség résztvett (és még alig többen mások), de erről később újabbat nem hallottunk.

2000 őszén indult be az Országos Közoktatási Intézet (OKI) égisze alatt Hamrák Anna szervezésében egy részletes felmérés a technika tantárgy tartalmával, körülményeivel, a hozzáfűződő attitűdökkel kapcsolatban. Ebben az elnökség több tagja aktívan résztvett, az eredmények egy részét publikáltuk is.

Az egyesület működésének 2000 és 2005 ősze közötti eseményeiről a 2005 novemberében kiadott második Jubileumi Hírlevélben már megjelent egy vázlatos összegzés, amit a mostani kiadvány számára átdolgoztam és kibővítettem. Abban a Hírlevélben egyéb aktivitási területeinkről is (kitüntetések, versenyek, kiadványok, központi műhelyek, területi szervezetek stb.) jelentek meg írások zömmel az elnökségi tagok tollából. Hasonlóan volt ez az öt évvel korábbi első ilyen jellegű kiadványunk esetén is.

Ahogy a bevezetőben is írtam, az utóbbi időszak, különösen az utolsó öt év némileg különbözik az előzőektől. A taglétszám és az országos konferenciákon résztvevők száma csökkent. A 2006 tavaszára Kaposvárra, 2-3 naposra tervezett konferenciát főleg anyagi okok miatt nem tudtuk megtartani, pedig Velner András, mint ifjú tanszékvezető és csapata mindent megtettek a siker érdekében. A helyzetet Székelyhidi István mentette meg egy budapesti egynapos rendezvénnel, ami ezután néhány évig szokásos is lett. Tehát érezhetően lecsökkent a TOE konferenciák és így a közgyűlések szerepe is. Prosperáltak viszont a szakmai országos versenyek, amikhez még némi központi támogatást is sikerült elnyerni. Az 1995-ben indult debreceni technikatörténeti országos verseny példáján felbuzdulva, helyi, megyei kezdeményezések után 2000-től két újabb „gyakorlatias” országos csapatverseny is beindult, és azóta is folyamatosan működik. A felkészítő tanárok, a szervezők és a zsűri, az elnökség (vagyis a legaktívabb tagok) számára ezek majdnem átvették a korábbi nagyobb szabású konferenciák szerepét, a versenyzők számára pedig ezek jelentették az egyetlen lehetőséget az országos kitekintésre.

A fentiekből következően az utolsó öt év történetének az írása révén a főbb felmerült problémák, a közgyűlések/konferenciák mellett itt összegzem a versenyek főbb eseményeit is, még ha az vissza is nyúlik egy korábbi időszakra.

Az utóbbi években az elnökség és más aktív tagjaink aktivitásának gerincét a versenyek szervezése, az azokra való fölkészülés, az ottani szereplés és zsűrizés képezte. Ez volt a vezető téma a zömmel Budapesten, az Apáczai Kiadó által felajánlott támaszpontunkon tartott vezetőségi értekezleteken is. Ezen törzshelyünkről évente egyszer-egyszer kimozdultunk Székelyhidi István meghívására, vagy a versenyek alkalmával. Egyszer az MTA székházában is rendeztünk elnökségi ülést, amikor szinte az egész vezetőség előadóként szerepelt egy nemzetközi neveléstudományi konferencián.

A testületi összeajvetések egyik gyakran visszatérő témája volt a felsőoktatásban, konkrétan a pedagógusképzésben is végigvitt bolognai folyamat, aminek jegyében a legtöbb képzés kétlépcsőssé vált. Az 1995 óta 4 évéssé tett tanítóképzést ez szinte nem érintette, de pl. a technika tanárképzést annál inkább. Az általában 3 éves alapképzésből és az erre épülő 2 éves mesterképzésből álló rendszerben a tanári jogosultságot csak a mesterképzés végén lehet elérni, vagyis ezzel megszűnt a technika tanároknál általános főiskolai végzettség, amivel általános iskolában lehetett tanítani. Külön csapás a szakmára nézve, hogy a jó száz alapszak között a technika nem szerepel közvetlenül, hanem csak a fizika vagy a környezettan alapszakok szakirányaként. A volt tanárképző főiskolákon dolgozó kollégák Kesztyűsné dr. Dobos Katalin vezetésével mindent megtettek az egyesület elnökségével karöltve, de ennél több eredményt nem sikerült elérni. Végül is majdnem minden hagyományos képző helyen a fenti módon tudták folytatni a képzést. A mesterképzések beindításakor már egy kicsit több mozgástér kínálkozott, hiszen Szegeden pl. 3 mester szak is indulhat (technika, életvitel, háztartástan). A mester szakot végül is a korábban hátrányos helyzetbe került Szombathelynek is engedélyezte a Magyar Akkreditációs Bizottság 2008-ban.

Többször foglalkoztunk a Winkler céggel való együttműködéssel az anyagellátás terén. Végül megegyeztünk, hogy katalógusaik végén néhány tíz oldalt publikációink közzétételére használhattunk, így ezek minden általános iskolába eljutottak.

Praktikus feladat volt, Sulákné Piroska sokat dolgozott rajta, de végül még 2006-ra sem sikerült elérni, hogy az évenkénti konferenciáinkat a pedagógus továbbképzésben pontszerző (30 pont) eseményként akkreditálják. A konferenciákat és ezzel együtt a közgyűléseket is azért évente megtartottuk, mégha redukált formában is. Újabb rendelet módosítás eredményeként most már

15 pont szerezhető a részvétellel.

2006. október 14. Budapest – Zuglói, Dr. Török Béla Iskola

Egyik fő téma a tanárképzés helyzete volt. Négyen ismét megkapták a Technikai Nevelésért Plakettet.

2007. szeptember 29. Budapest, Zrínyi Miklós Általános Iskola

Fő témánk az újonnan divatossá vált kompetenciaalapú oktatás értelmezése, szakterületünkön való alkalmazása volt. Az itt tartott közgyűlésen vezetőséget is választottunk. Kesztyűsné dr. Dobos Katalin nem tudta tovább vállalni az eddig példás odafigyeléssel és nagy lelkesedéssel, odaadással végzett elnöki teendőket. Többszöri felkérés ellenére a jelen sorok írója is úgy látta, hogy fiatalítani kellene a vezetésben, így Velner Andrást választottuk elnökké, a titkár pedig Ráczné Váradi Éva lett. Az elnökség további tagjai: Sulák Istvánné, Székelyhidi István, dr. Kiss Sándor, Tóth Sándor és Bodnár Tiborné. Póttagok: Kercsó Zsuzsanna és Nemes József. Az Ellenőrző Bizottság elnöke továbbra is Pintér Györgyike, tagjai pedig Pap Miklósné és Nagy Gyula lettek.

Az új vezetőség nagy elánnal látott munkához. Decemberben elfogadtuk a 14 pontból álló Cselekvési Programot, melyben megszabott főbb területekhez név szerint felelősöket rendeltünk. Ezek közül néhány a teljesség igénye nélkül:

1/ NAT, kerettantervek, helyi tantervek (minden vezetőségi tag)

2/ Tankönyvek, segédletek, szerzők, lektorálás.

3/ TOE konferenciák, közgyűlések (elnök, titkár)

6/ Pedagógusképzés, továbbképzés (Dr. Kiss Sándor, Nemes József)

8/ Szakmai országos versenyek (Ráczné Váradi Éva, Tóth Sándor)

11/ Honlap (Tóth Sándor)

Az éves konferenciák sorában az egy napos eseménytől az új vezetőség sem tudott elszakadni működése első évében, de azóta úgy tűnik a szándék és a szervezés meghozza gyümölcsét.

2008. október 11. Budapest – Zugló, Dr. Török Béla Általános Iskola

Központi témánk a képességfejlesztés és a kompetencia alapú oktatás volt.

2009. október 9-10. Aggtelek

Három szűk esztendő után az első nem egynapos konferencia, ahol a már állandónak számító előadók (dr. Kiss Sándor, dr. Rosta István majd Velner András) mellett sok más érdekes előadásra és programra is jutott idő. A fő téma a gazdaság volt. Újdonságnak számított a Nemzeti Tankönyvkiadó 5. osztályos munkatankönyvének műhely jellegű bemutatása. A rendezvény végén a cseppkőbarlangot is meglátogattuk.

2010. október 15-16. Szigetszentmiklós

Ismét 2 naposra tervezett program, melynek meghatározó eleme, hogy 20 éves az egyesület. Ebből az alkalomból ismét megjelenik a Jubileumi Hírlevél, benne többek között ezzel az összefoglalóval.

Összegzésképpen elmondható, hogy a Technikatanárok Országos Egyesülete és annak vezetősége, aktivistái a körülményekhez képest kiemelkedő munkát végeztek. Ebből nem hiányzott a tenni akarás, a felelősségérzet, az együttműködés, de a jó hangulat, a közös élmények sem.

Végezetül egy rövid összefoglaló az utóbbi több mint tíz év talán a diákok szempontjából is (hiszen értük vagyunk) legfontosabbá vált eseményeiről az országos versenyekről. Mivel ezekről már korábbi publikációk részletesebben, a szervezőket, a résztvevőket esetleg név szerint is említve beszámoltak, itt most csak vázlatosan a legfontosabb tényeket említem.

Technikatörténeti verseny

Tíz alkalommal szerveztük meg Debrecenben a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola Technika Tanszéke (dr. Kiss Sándor, dr. Bohdaneczky László, dr. Bun Zoltán, Bodoki Zoltán), valamint a Kazinczy Ferenc Általános Iskola közös rendezésében. A szellemi háttérrel a tanszék, a helyszínt és a szervezést az iskola adta Fekete József vezetésével. Ez nagyon hatékony együttműködésnek bizonyult.

A többfordulós versenyben külön feladatok voltak a kicsik (5-6. osztály) és a nagyobbak számára. Az előzetes helytörténeti kutatástól a versenyre válogatott ábrák fölismeréséig nagyon sokszínű feladatokat eszeltünk ki a 3 fős csapatok számára. A zsűriben mindig meghívtunk 1-1 díszvendéget is, aki előadást is tartott a kísérő tanárok számára. A döntőbe korosztályonként 15-20 csapatot hívtunk be az előzetesen legjobb teljesítményt nyújtók közül. A tíz év alatt közel 70 település mintegy 100 iskolájának csapatai jutottak a döntőbe, köztük többen, a térképen is alig található falucskákból.

Az első verseny országos döntőjét 1995 tavaszán rendeztük, témája a közlekedés volt. A további években a főbb témák: az 1100 éves Magyarország technikatörténete; távközlés és

informatika; anyag és energia; mindennapok technikája; környezetünk és technika; magyarok a technikatörténetben; otthon, kényelem, szórakozás stb.

A tíz verseny során sok lelkes kollégát és fiatalot ismertünk meg. Legeredményesebb Szombathelyről a Neumann János Általános Iskola volt, akik összesen 7 első helyet szereztek meg a húsból. Kiemelkedő még a Budapest XVII. kerületi Zrínyi Miklós Általános Iskola, ahol a kicsik csapata háromszor nyert, közte az utolsó versenyen, 2004-ben is, így az egyik vándorkupa náluk maradt.

Technika Országos Verseny

Az elhatározás 1999-ben született, hogy a debreceni történeti (vagyis elméleti) verseny mellett kellene valami gyakorlatiasabb, „technikásabb” országos versenyt is szervezni. Vesztróczy László, Kundermann Róbert, Mészáros Gábor voltak az első szervezők. **Veszprémben 2000-ben** 11 három fős csapat versenyzett elektromosság és közlekedés témakörben, és gyakorlati feladatként elektromos motort állítottak össze. Az első verseny résztvevői a herendi porcelángyárba is ellátogattak, a szakmai kirándulások szervezése később hagyomány lett.

A továbbiakban az évszámok mellett csak a főbb adatokat említve a vándorverseny története vázlatosan:

2001. Ajka; repülés, űrhajózás; rakétamodell; Ajkai Üveggyár

2002. Zalaegerszeg; korunk energiái; napelemes modell; Olajipari Múzeum

2003. Dunakeszi; 17 csapat; technika és környezet; házépítés

2004. Kaposvár; irányítástechnika; villogó, mozgó kisautó

2005. Budapest – Zugló; a fa, mint természetes anyag; hidraulikus emelő

2006. Szolnok; víz, vízgazdálkodás

2007. Szeghalom; közlekedés, kerékpár; gépjármű modell

2008. Győr; közlekedés, szállítás; Audi gyárlátogatás

2009. Veszprém; kirándulás Herendre

2010. Pécs; a lakás biztonsága

Életvitel és gyakorlati ismeretek – országos verseny

Mint ahogy technikából a hivatalos országos versenyek elindítása előtt is már éveken át voltak helyi, megyei versenykezdeményezések – főleg a fiúk részvételével – így volt ez a leány tanulókhoz közelebb álló háztartással, életvitellel összefüggő területen is. A kezdeményezés Békés megyéből indult, az első országos versenyt **2000-ben Békésen** rendezték a Karacs Teréz Iskolában. A szervezést Gács Mihályné szaktanácsadó és kollégái végezték. A téma a lakás technikai rendszerei volt, mely témában első alkalommal 10 csapat mérette meg magát. A **2001-es versenyt ugyanott** rendezték 14 csapat részvételével, témája a természetes anyagok és hagyományaink volt. Mindkét versenyt nagyban segítette a Gyermely Rt. A további versenyek, témák és főbb események:

2002. Szeghalom; textil és a hozzá való gépek; 17 csapat; látogatás a Sárréti Múzeumba

2003. Szarvas; egészséges táplálkozás; 18 csapat; vitaminsaláta készítés

2005. Mezőberény; otthon és környezet; asztali lámpa szerelése

2006. Tatabánya; egészség, harmónia; terítés, tálalás; bányalátogatás

2007. Szerencs; egészséges életmód; salátakészítés, lakberendezés; bonbon üzem látogatása

2008. Sajóbabony; környezettudatos életvitel és háztartás; környezetvédelmi üzem látogatása

2009. Siófok; népművészet, turizmus; nemezipapucs készítés; hajókirándulás

2010. Zalaegerszeg; népi építészet; Őrség – szerez építkezés; Göcsej Múzeum

A versenyek történetét tekintve a technikatörténeti egyedi olyan szempontból, hogy azt végig Debrecen rendezte, igaz tíz ilyen esemény után ki is fulladtunk, illetve egyre több volt a főleg anyagi jellegű akadály. Jó lenne, ha valaki ismét fölvenné a fonalat. A másik két, gyakorlatiasabb versenyt viszont szinte mindig új színhelyen rendezték, még ha az elmozdulás az első években nem is volt annyira szignifikáns. Az életvitel verseny pl. az első 5 évben Békés megye határain belül maradt, és az elmozdulás sem volt minden feszültségtől mentes. Végül is abban, hogy ezek a versenyek rendezés szempontjából is (és a résztvevők lakhelyét tekintve is) valóban országossá váltak, nagy része volt a TOE vezetőségének, és talán ez az egyik legfőbb érdeme ennek a testületnek. Volt eset, hogy nem volt könnyű igazságot tenni a rivalizáló szervezők között, ennél jobb helyzetet pedig nehezen tudok elképzelni.

Mind, az eddig leírtak természetesen személyekhez kötődnek. Dobos Kati érdeme, hogy erre rá is éreztünk, és megalapítottuk a **Technikai Nevelésért Emlékplakett** kitüntetését azok számára, akik legtöbbet tettek ezen területért. Évente általában négy ilyen bronz plakettet és oklevelet szoktunk odaítélni, és majd átadni a közgyűlés nyilvánossága előtt. E sorok írója számára külön kitüntetés, hogy 2004-ben Zalaegerszegen az első négy között kaphatta meg ezt a szakmailag legmagasabb kitüntetést olyan országosan elismert technika szaktárgyi vezető személyiségek, mint dr. Szűcs Ervin professzor (az ELTE-n a technika szak és tanszék megalapítója), vagy Vesztróczy László tanár úr, a gyakorlatias oktatás egyik „apostola” között.

Az eddigi kitüntetettek, illetve a 2010. évi várományosok:

2004. Dr. Kiss Sándor, dr. Szűcs Ervin, dr. Vas Miklós, Vesztróczy László.

2005. Dr. Déri József, dr. Kőkuti Lajos, Pap Miklósné, Sulák Istvánné, Tóth József.

2006. Kántor Pálné, Kővári Istvánné dr., Mosoni Árpád, Németh Gyula, Sándor György.

2007. Gécs Mihályné, Mészáros Gábor, Dr. Rosta István, Székelyhidi István, Szokolyi Piroska.

2008. Horváth Levente, Kesztyűsné dr. Dobos Katalin, Kundermann Róbert, Tóth Sándor.

2009. Csarkó János, Pintér Györgyike, Priskin Pál, Vas Lászlóné.

2010. Kálmánné Györgyné, dr. Keresztesi Miklós, Kovács Sándorné, Somogyváriné Pajzs Klára.

Gratulálunk nekik!

A szerző pedig köszöni a segítséget mindenkinek, akik adatokkal, információkkal segítették ennek az összegző munkának a létrejöttét.

Dr. Kiss Sándor

főiskolai tanár